

IN MEMORIAM

**Profesor dr Stevan Bruk, dipl.grad.inž.
(1923. - 2014.)**

Dana 12. avgusta 2014. godine preminuo je prof. dr Stevan Bruk, jedan od najistaknutijih hidrotehničkih stručnjaka, svetski poznat ekspert iz oblasti rečne hidraulike i teorije rečnih nanosa. Njegov odlazak nije samo veliki gubitak za hidrotehničke nauke, već i za naš časopis. Naime, dr Stevan Bruk je jedan od najzaslužnijih ljudi za osnivanje i razvoj časopisa Vodoprivreda i njegovo izrastanje u najpoznatije regionalno naučno glasilo u oblasti voda; bio je u grupi ljudi koja je pokrenula inicijativu za osnivanje časopisa 1969. godine, bio je član Redakcijskog kolegijuma od osnivanja časopisa, a krajem osamdestih godina, pa sve do odlaska na dužnost savetnika UNESCO-a (1991) bio je veoma uspešni Glavni i odgovorni urednik, koji je časopis usmerio u pravcu izrastanja u vodeće naučno glasilo u oblasti hidrotehnike u čitavom regionu.

Stevan Bruk je rođen u Somboru 1923. godine, diplomirao je 1951. godine na Građevinskom odseku Tehničkog fakulteta u Zagrebu, a godine 1962. doktorirao je na Građevinskom fakultetu u Beogradu sa disertacijom iz oblasti tečenja i transporta zrnastih materija. Od 1952. do 1989. g. (sa kraćim prekidom zbog angažovanja u inostranstvu) radio je u Institutu za vodoprivredu „Jaroslav Černi“, najpre kao istraživač u Hidrauličkoj laboratoriji, a kasnije kao rukovodilac Odeljenja za uređenje vodnih tokova. Ovo odeljenje je

sam formirao, okupljajući grupu mladih istraživača početnika, koji su pod brižnim naučnim i pedagoškim staranjem dr Stevana Bruka izrastali u najpoznatije hidrotehničke stručnjake. Iz te malene grupe istraživača izrasla su tri profesora građevinskih fakulteta i više naučnika visokog renomea. Nakon boravka u inostranstvu, kada je obavio izvanredno vredan posao na formiranju visokoškolskih obrazovnih i istraživačkih centara u nekim zemljama u razvoju, nastavio je rad u Institutu za vodoprivredu kao pomoćnik direktora. To je bio jedan od izuzetno uspešnih perioda rada i naučne afirmacije Instituta, za šta je veoma zaslužan dr Stevan Bruk, pre svega smislenom politikom stalnih stručnih seminara, veoma ozbiljnih stručnih saveta, saradnjom sa drugim naučnim institucijama, politikom permanentnog obrazovanja i forsiranjem publicističke aktivnosti.

Na Građevinskom fakultetu u Beogradu izabran je 1962. godine za docenta, za predmet Regulacija reka i plovni putevi, ali je držao nastavu i iz predmeta Hidrotehnika, za koji je obezbedio udžbenički materijal. Za vanrednog profesora je izabran 1967. godine. Obavljao je i dužnost prodekana fakulteta. Tokom dva perioda svojih nastavničkih aktivnosti (1963–1969 i 1981–1989) na građevinskim fakultetima u Beogradu, Nišu i Subotici je predavao predmete: Hidraulika sa hidrologijom, Hidrotehnika, Regulacija reka i Plovni putevi. Bio je

jedan od tvoraca veoma zahtevnog nastavnog programa za prve posle diplomanske studije iz oblasti hidrotehnike na Građevinskom fakultetu u Beogradu, koje su započele 1962. godine (među prvima na Univerzitetu u Beogradu). Držao je nastavu iz predmeta Statistička teorija turbulencije i Transport zrnastih materija. Napisao je predavanja za ove predmete i bio mentor za više magistarskih teza i doktorskih disertacija. Držao je takođe nastavu na posle diplomanskim studijama na Mašinskom fakultetu i Rudarsko-geološkom fakultetu u Beogradu, kao i na fakultetima u Zagrebu, Sarajevu i Ljubljani.

Naučni i stručni opus profesora Bruka je veoma raznovrstan i obuhvata brojne oblasti hidrotehnike, ali se posebno mogu izdvojiti sledeće tri oblasti njegovih istraživačkih aktivnosti: oblast eksperimentalne i teorijske hidraulike, oblast rečne hidraulike u kojoj je dao vrlo značajne doprinose, posebno u istraživanju transporta nanosa u različitim režimima tečenja i oblast reologije mešavina fluida i zrnastih materijala. Objavio je preko 120 naučnih i stručnih radova u stranim i domaćim časopisima, na međunarodnim kongresima i domaćim naučnim skupovima. Stekao je svetsku reputaciju u oblasti rečne hidraulike i teorije rečnog nanosa. Držao je uvodna predavanja iz oblasti rečne hidraulike i morfologije na većem broju međunarodnih konferencija, kao i predavanja po pozivu u Indiji (1973), Tunisu (1990), Nemačkoj (1992), Holandiji (1994) i Sudanu (2006). Obavljao je funkciju predsednika Jugoslovenskog društva za hidrauliku (1982–1986) i njen je zaslužni član od 1990. godine. Bio je član upravnog odbora Međunarodnog društva za hidraulička istraživanja – IAHR (1977–1981) i njen je počasni član od 1987. godine. Bio je doživotni član Američkog društva građevinskih inženjera (ASCE) i član uredništva međunarodne Enciklopedije za sisteme održanja života (Encyclopedia of Life Support Systems – EOLSS).

U periodu 1969 – 1976 kao jedan od najpoznatijih hidrotehničkih eksperata, sa izvanrednom naučnom, ali i pedagoškom reputacijom, radio je kao međunarodni ekspert u inostranstvu, u zemljama u razvoju i u UNESCO-u u Parizu. Kao ekspert UNESCO-a u periodu 1969–1970 učestvovao je u formiranju Hidrauličke laboratorije i visokoškolskih studija u Pnom Penh u Kambodži, ali su tu njegovu aktivnost prekinuli tragični događaji u toj zemlji. Bio je u prvoj grupi profesora koji su u Kampali u Ugandi formirali Tehnički fakultet, i tamo je držao nastavu iz više predmeta u periodu 1971–1976. Kasnije je bio dugogodišnji savetnik Sektora za nauku UNESCO-a u Parizu i organizator kurseva UNESCO-a iz oblasti

hidrotehnike u Holandiji, Engleskoj i Australiji. Učestvovao je u organizaciji i nastavi Međunarodnog kursa iz vodoprivrednog inženjerstva za inženjere iz zemalja u razvoju koji su UNESCO i holandska vlada držali u Beogradu (1980–1991).

Po povratku u zemlju godine 1981. izabran je za redovnog profesora Građevinskog fakulteta u Subotici, za predmete Regulacije reka i Plovnice putevi. Na tom fakultetu, ali i kao gostujući profesor na gotovo svim fakultetima u tadašnjoj SFRJ, držao je predavanja na redovnim i posle diplomanskim studijama do 1989. godine kada se penzionisao.

Kao istaknuti stručnjak bio je angažovan u projektovanju i eksploataciji hidrotehničkih projekata u zemlji. Izuzetno vredne doprinose je dao tokom projektovanja HEPS Đerdap 1, kada je sa svojim timom mladih saradnika obavio veoma delikatne, pionirske studije i proračune ponašanja Đerdapske akumulacije u uslovima usporavanja toka. Ta pionirska istraživanja, čije su rezultate on i njegovi saradnici publikovali u više članaka i monografija, privukla su pažnju u svetu i često su citirana u knjigama i časopisima. Veoma su značajni doprinosi tima kojim je on rukovodio i u planiranju HE Dunav – Tisa – Dunav, izradi studija i projekata uređenja slivova Velike Morave, Save i dr. Samostalno, ili na čelu tima svojih saradnika, radio je na veoma velikim projektima u nizu zemalja: Alžiru, Sudanu, Peruu, Indoneziji, Bangladešu, Uzbekistanu. Kao stručnjak svetskog renomea često je pozivan kao ekspert-konsultant pri delikatnim međunarodnim arbitražama iz oblasti hidrotehnike.

Oni koji su poznavali Stevana Bruka i imali privilegiju da sarađuju sa njim pamtiće ga kao tihog, plemenitog čoveka, uvek veselog duha i punog optimizma. Njegov dom je uvek bio otvoren za sve ljude koji su želeli da se sa njim posavetuju; neko da otkloni dilemu oko teme za svoju tezu ili disertaciju, neko sa molbom da sa cenjenim profesorom razmeni mišljenje o nekom stručnom problemu, a neko – samo da pozdravi dragog učitelja, a što da ne – i da se pohvali nekim svojim uspešnim rezultatima. I sve je dragi Stevan Bruk primao veoma rado, srdačno, iskreno se radujući uspesima svojih saradnika i učenika. Njegova dobrota je prosto plenila, a njegova lepa reč, savet i podrška bili su veliki podstrek u razvoju generacija mladih inženjera hidrotehnike. Upravo zbog svega toga sa najvećim pijetetom čuvaćemo uspomenu na divnog čoveka, prijatelja i uzornog profesora dr Stevana Bruka.

Stevan Prohaska i Miodrag Jovanović